

Leerplandoelen

VERLIES, DOOD & ROUW VOOR KLEUTERS & 1ste GRAAD BASISCHOOL

KLEUTERONDERWIJS ONTWIKKELINGSDOELEN

Mens en Maatschappij – Mens

- 1.1 De kleuters kunnen bij zichzelf onderkennen wanneer zij bang, blij, boos of verdrietig zijn en kunnen dit op een eenvoudige wijze uitdrukken.
- 1.2 De kleuters kunnen in een eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren in dialoog met een volwassene, beschrijven en vertellen hoe zij zich daarbij voelden.
- 1.5 De kleuters kunnen bij anderen gevoelens van bang, blij, boos en verdrietig zijn herkennen en kunnen meeleven in dit gevoel.
- 1.6 De kleuters weten dat mensen eenzelfde situatie op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend kunnen op reageren.
- 1.9 De kleuters kennen en begrijpen omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep.

Nederlands – Luisteren

- 1.1 De kleuters kunnen een mondelinge boodschap, eventueel ondersteund door gebaar, mimiek met betrekking tot een concrete situatie begrijpen.
- 1.3 De kleuters kunnen een mondelinge, voor hen bestemde boodschap, ondersteund door beeld en/of geluid, begrijpen.
- 1.5 De kleuters kunnen een beluisterd verhaal, bestemd voor hun leeftijdsgroep, begrijpen.
- 1.6 De kleuters kunnen de bereidheid vertonen om naar elkaar te luisteren en om zich in te leven in een boodschap.

Nederlands – Spreken

- 2.2 De kleuters kunnen spreken over ervaringen of gebeurtenissen uit de eigen omgeving of over wat ze van anderen vernamen.
- 2.3 De kleuters kunnen spreken over gevoelens als blijheid, angst, verdriet, verwondering.
- 2.5 De kleuters kunnen iemand of iets beschrijven volgens kleur, vorm, grootte of een specifieke eigenschap.
- 2.7 De kleuters kunnen in een gesprek met een eenvoudige maar relevante vraag of met commentaar reageren.
- 2.10 De kleuters kunnen zich inleven in duidelijk herkenbare rollen en situaties en vanuit eigen verbeelding/beleving hierop inspelen.
- 2.12 De kleuters zijn bereid om eigen gevoelens en verlangens op een persoonlijke manier uit te drukken

Muzische vorming – Beeld

- 1.5 De kleuters kunnen impressies uiten in een persoonlijke, authentieke creatie en plezier scheppen in het zoeken en vinden.

Muzische vorming – Drama

- 3.1 De kleuters kunnen eigen belevenissen, ervaringen, gedachten, gevoelens, handelingen verwoorden.
- 3.2 De kleuters kunnen zich inleven in personages en dingen uit de omgeving en deze uitbeelden.

Lager onderwijs Eindtermen

Mens en Maatschappij – Mens

- 1.1 De leerlingen drukken in een niet-conflict geladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uit.
- 1.2. De leerlingen kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatie gebonden zijn.
- 1.4. De leerlingen kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
- 1.7. De leerlingen hebben aandacht voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren en zijn bereid er rekening mee te houden.

Muzische vorming - Beeld

- 1.6 De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muzische vorming – Drama

- 3.5 De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën ... uiten in spel.

Nederlands – Luisteren

- 1.9 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een gesprek met bekende leeftijdgenoten.

Nederlands – Spreken

- 2.6 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: van een behandeld onderwerp of een beleefd voorval een verbale/non-verbale interpretatie brengen, die begrepen wordt door leeftijdgenoten.

LEERPLANDOELLEN

ZILL

Socio-emotionele ontwikkeling - Omgaan met gevoelens en behoeften

SEgb1

Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken

- De basisgevoelens: blij, bang, boos en verdrietig beleven, bij zichzelf en anderen (h)erkennen en benoemen - aanvoelen hoe gevoelens elkaar kunnen opvolgen onder invloed van veranderende omstandigheden - ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens kan oproepen - de behoeften achter emoties en gevoelens herkennen en benoemen
- Zich bewust worden van de eigen kwetsbaarheid en die van de ander - begrijpen dat al dan niet voldane behoeften aan de basis liggen van gevoelens
- Nadenken over de oorzaak van die gevoelens - gedragsuitingen van zichzelf en anderen verbinden met gevoelens - concreet beschrijven wat men bij zichzelf en anderen waarneemt - zich bewust zijn van ervaringen waarbij meerdere gevoelens en behoeften in het geding zijn - kunnen omgaan met wisselende stemmingen van zichzelf en anderen.
- Met voorbeelden uit de eigen leefwereld illustreren dat gedrag en gevoelens situatiegebonden zijn.
- Aanvaarden dat eigen en andermans behoeften niet altijd (meteen) kunnen ingelost worden - zichzelf toelaten om te rouwen wanneer bepaalde behoeften niet kunnen ingelost worden en dit ook bij anderen respecteren.

Socio-emotionele ontwikkeling - Inlevingsvermogen

SEiv1

Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen

- Betekenis geven aan expressie van anderen en hierop inspelen - betekenis geven aan emotie/gedrag/opmerkingen van de ander en hierop anticiperen door het eigen gedrag hierop af te stemmen
- Ervaren hoe eenzelfde situatie verschillende gevoelens en gedachten kan oproepen - zich verplaatsen in het standpunt van een ander - meeleven met een ander - zich inleven in de ander
- Zich inleven in de gedachten en gevoelens van anderen - ervaren en inzien hoe anderen handelen vanuit eigen motieven en verwachtingen - een emotionele reden kunnen achterhalen voor iemands gedrag

Mondelinge taalvaardigheid Nederlands

TOmn1

Een mondelinge boodschap verwerken

Verwerken van boodschappen binnen het hier-en-nu zonder (audio)visuele ondersteuning en van boodschappen buiten het hier-en-nu met (audio)visuele ondersteuning:

- meervoudige instructies met talige of mentale reactie
- gesloten en open vragen over voorkeuren en intenties, over ervaringen en belevingen, over gevoelens, over situaties, over handelingen en over voorwerpen
- uitleg over feiten en gebeurtenissen en over regels en afspraken
- allerlei muzische en multimediale boodschappen binnen de leefwereld

TOmn3

Actief deelnemen aan een gesprek

Gesprekken voeren met leeftijdsgenoten en bekende volwassenen over onderwerpen uit de leefwereld:

luisteren naar een uitleg over een gebeurtenis, reageren op een vraag, gedachten verwoorden, een vraag naar informatie stellen ...

zich inleven in een rol of een situatie, zelf bedenken wat je wil zeggen, aangeven aan het woord te willen komen, elkaar laten uitspreken, elkaars ideeën waarderen ...

Muzische ontwikkeling - Muzische vaardigheid

MUva3

De technische en expressieve vaardigheden die nodig zijn om zich muzisch uit te drukken in beeld, muziek, dans en drama verfijnen.

- Exploreren en experimenteren met het boetseren met plastische materialen.
- Spontaan spelen met doen alsof (individueel of in groep) - handelingen nabootsen - herkenbare situaties en rollen spelen - fantasierollen spelen - een dramaspel spelen onder begeleiding - spelen met stem, mimiek, lichaam, attributen en verkleedmateriaal

OVSG – Leer Lokaal

Sociaal-relatieve competenties - Sociaal engagement

- A.12 Bereid zijn rekening te houden met en aandacht hebben voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren.
- SRC 1 B.7 De persoonlijke ruimte van anderen respecteren.
- SRC 1 B.26 In functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven.
- SRC 1 B.32 De invloed van leeftijdsgenoten op het eigen handelen, voelen en denken verwoorden.

Gezondheid - Gezonde en veilige levensstijl

Gezondheid - Mentaal welbevinden

Zelfconcept

A.54 Authenticiteit tonen bij het omgaan met anderen.

Inlevingsvermogen

GEZ mew 2 B.1 Bij de anderen gevoelens van blij, bang, boos en verdrietig herkennen.

GEZ mew 2 B.3 Meeleven met gevoelens van blij, bang, boos en verdrietig van anderen.

GEZ mew 2 B.4 Weten dat mensen eenzelfde situatie op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend op kunnen reageren.

GEZ mew 2 B.6 De oorzaak van de emotie bij de ander achterhalen.

GEZ mew 2 B.8 Gelijkenissen en verschillen in gedachten, bedoelingen en gevoelens tussen zichzelf en anderen beschrijven.

Omgaan met gevoelens – emotieregulatie

GEZ mew 3 B.2 Bij zichzelf lichamelijke signalen van emoties (h)erkennen.

GEZ mew 3 B.5 Eigen gevoelens van angst, blijheid, boosheid of verdriet op een eenvoudige wijze uitdrukken.

GEZ mew 3 B.7 In eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren, in dialoog met een volwassene beschrijven en verwoorden hoe zij zich daarbij voelden.

GEZ mew 3 B.11 In conflictvrije situaties eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uitdrukken.

GEZ mew 3 B.13 Wat ze voelen en doen in een concrete situatie beschrijven en illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.

Kunst en cultuur - Onderzoeken en creëren van beeld

KUC onc 1 B.28 Verschillende beeldelementen combineren bij het creëren van beeldend werk

KUC onc 1 B.35 Met eigen (audiovisueel) beeldend werk een boodschap, een mening of een gevoel verbeelden.

Kunst en cultuur - Onderzoeken en creëren van drama

KUC onc 3 B.9 Geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en deze mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven.

KUC onc 3 B.11 Een personage of een situatie verbeelden door passende woordkeuze, intonatie, spreektempo, accenten, articulatie.

Nederlands - Mondelinge taalvaardigheid

Strategieën gebruiken bij het luisteren

NED mot 2 B.5 In concrete communicatieve en alledaagse situaties de gevoelens van de spreker herkennen.

Rijk en gevarieerd spreken

NED mot 3 B.22 Informatie geven over persoonlijke gebeurtenissen of ervaringen aan leeftijdsgenoten.

Gesprekken voeren

NED mot 6 B.3 Een eenvoudig gesprek met een andere leerling of een bekende volwassene voeren en je daarbij in de boodschap inleven.

NED mot 6 B.2 Bereidheid vertonen om naar elkaar te luisteren en om zich in te leven in een boodschap.

GO!

W.O. – Mens en maatschappij

- 3.1.1.7 Gevoelens als bang, blij, boos of verdrietig zijn bij zichzelf onderkennen en die op een eenvoudige wijze uitdrukken.
- 3.1.1.8 Gevoelens van bang, blij, boos en verdrietig zijn bij anderen herkennen, dat gevoel verwoorden en meeleven in dit gevoel.
- 3.1.1.9 In een eenvoudige taal een recent gebeurde situatie waarbij zij betrokken waren in dialoog met een volwassene, beschrijven en vertellen hoe zij zich daarbij voelden.
- 3.1.1.11 Met eigen woorden aangeven dat mensen eenzelfde situatie op een verschillende wijze kunnen ervaren en er verschillend kunnen op reageren.
- 3.1.1.14 Tonen in de dagelijkse omgang dat ze solidariteit en zorg opbrengen voor iemand anders.
- 3.1.1.15 Tonen in de dagelijkse omgang dat ze zich discreet kunnen opstellen.
- 3.1.2.9 Omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep verwoorden.
- 3.1.3.25 Illustreren met eigen voorbeelden dat elke groep zijn eigen afspraken, regels, normen en waarden maakt.

Muzische vorming – Beeld

- 4.1.2.1 Een beeldend werk maken door gevoelens, fantasieën, ervaringen en situaties persoonlijk expressief te verwerken, al dan niet gebruik makend van een ontwerp.
- 4.1.2.2 Beeldelementen gebruiken om de betekenis en/of een gevoel te accentueren.
- 4.1.2.26 Een beeldend werk maken door te kiezen uit volgende werkvormen: boetseren, drukken, werken met papier, ruimtelijke constructies, schilderen, werken met textiel, tekenen, werken met zand.

Muzische vorming – Drama

- 4.3.1.4 Personages herkennen en benoemen.
- 4.3.2.1 Belevissen, gevoelens, ervaringen, ideeën, fantasieën en handelingen uitbeelden.
- 4.3.2.7 Zich inleven in een bepaald personage.

Nederlands – Mondelinge taalvaardigheid

- 1.1.1.2 Bereid zijn de eigen gevoelens en verlangens op een persoonlijke manier uit te drukken.
- 1.1.1.3 Bereid zijn om te luisteren en te spreken en zich in te leven in de boodschap.
- 1.1.1.6 Bereid zijn om in communicatie met anderen respect en waardering op te brengen.
- 1.1.1.8 Bereid zijn de luister- en spreekconventies na te leven.
- 1.1.3.37 Spontaan vertellen over gebeurtenissen, zowel in het hier en nu als buiten het hier en nu.